

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2020/21:SfU5y

Extra ändringsbudget för 2021 – Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat att ge socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2020/21:78 Extra ändringsbudget för 2021 – Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen och motioner i de delar som berör socialförsäkringsutskottet.

Socialförsäkringsutskottet yttrar sig över regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och motionerna 2020/21:3856 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M), 2020/21:3847 av Julia Kronlid m.fl. (SD) och 2020/21:3854 av Jakob Forssmed m.fl. (KD). Socialförsäkringsutskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka propositionen (i berörda delar) och avstyrka motionsyrkandena.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (M, SD, KD) och ett särskilt yttrande (V).

Utskottets överväganden

Gällande ordning

I 27 kap. socialförsäkringsbalken (SFB) finns bestämmelser om bl.a. arbetsförmåga och rätten till sjukpenning. En försäkrad har rätt till sjukpenning vid sjukdom som sätter ned hans eller hennes arbetsförmåga med minst en fjärdedel. Hel sjukpenning lämnas för dag när den försäkrade helt saknar arbetsförmåga. Grundregeln är att sjukpenning på s.k. normalnivå lämnas för högst 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna.

I 27 kap. 46–55 b §§ SFB finns bestämmelser om bedömning av arbetsförmågans nedsättning, den s.k. rehabiliteringskedjan.

Av 27 kap. 46 och 47 §§ SFB framgår att det vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt ska beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen inte kan utföra sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder honom eller henne. Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 90 dagar ska det även beaktas om han eller hon kan försörja sig efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren. Utgångspunkten är att den försäkrades arbetsförmåga ska bedömas i förhållande till hans eller hennes normala arbetstid en viss dag (27 kap. 46 § andra stycket SFB).

Enligt 27 kap. 48 § SFB ska dessutom fr.o.m. den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar, om det inte finns särskilda skäl mot det eller det i annat fall kan anses oskäligt, beaktas om den försäkrade har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 365 dagar ska det, om det inte kan anses oskäligt, alltid beaktas om han eller hon har sådan förmåga som avses i 48 § (27 kap. 49 § SFB).

I de fall den försäkrade är i behov av viss medicinsk behandling, medicinsk rehabilitering eller rehabiliteringsåtgärd ska bedömningen enligt 46–49 §§ göras med beaktande av den försäkrades arbetsförmåga efter en sådan åtgärd. Vidare ska vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt 46–49 §§ dagar i sjukperioder läggas samman om färre än 90 dagar förflutit mellan sjukperioderna (27 kap. 50 och 51 §§ SFB).

Propositionen

Regeringen anger att en ändrad tillämpning i sjukförsäkringen har inneburit ett ökat antal avslag i pågående sjukfall. I propositionen anges att det 2018 var 21 procent av de sjukfall som avslutades mellan dag 180 och dag 364 som avslutades med ett avslag. År 2019 var den siffran 29 procent. Motsvarande

uppgifter för 2020 (t.o.m. oktober) visar att det nu är 40 procent av avslutade sjukfall mellan dag 180 och dag 364 som avslutas med ett avslag.

Regeringen hänvisar till vad som framkommit vid ett antal granskningar och analyser som har gjorts på senare år av Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), utredningen En trygg sjukförsäkring med människan i centrum (dir. 2018:26), Riksrevisionen och Försäkringskassan när det gäller ärenden om sjukpenning.

ISF redovisar i rapporten Ökning av antalet personer som får beslut om indragen sjukpenning (rapport 2018:12) att andelen som fick sin sjukpenning indragen var högst bland personer med sjukdomar i rörelseorganen, skador och förgiftningar. Ökningen av andelen indragningar var enligt ISF relativt sett störst bland personer med psykiatriska diagnoser. ISF uppger att andelen indragningar ökade mest i samband med att Försäkringskassan prövade de försäkrades arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete, dvs. efter dag 180 i rehabiliteringskedjan.

Utredningen En trygg sjukförsäkring med människan i centrum (SOU 2020:6 s. 122 och 134) har granskat 108 slumpvis utvalda ärenden där Försäkringskassan fattat beslut om avslag efter dag 180 i rehabiliteringskedjan. I denna grupp hade över 90 procent huvuddiagnoser som härrör från rörelseorganen, t.ex. cervikalgi (nacksmärtor) och lumbago (ryggsmärtor), eller psykiatriska diagnoser, t.ex. utmattningssyndrom, depression och ångest. I 106 av ärendena avslogs ansökan om sjukpenning för att den försäkrade bedömdes kunna arbeta i ett normalt förekommande arbete. I ungefär en tredjedel av ärendena pågick en upptrappning av arbetstiden med sikte på återgång i arbete på heltid för försäkrade, som varit heltidssjukskrivna, då sjukperioden passerade dag 180. Enligt utredningen bedömdes dessa personer således inte uppfylla lagens krav på särskilda skäl för att få bedömningen mot normalt förekommande arbete uppskjuten. Tillämpningen av de särskilda skälen med deras höga beviskrav innebar således enligt utredningen att även försäkrade som var i en planerad återgång i arbete prövades mot normalt förekommande arbete och förväntades ställa om till annat arbete.

Riksrevisionen presenterar i rapporten Vägen till arbete efter nekad sjukpenning (RiR 2020:12) en granskning som visar att knappt hälften av dem som nekas sjukpenning är åter i ordinarie arbete och omfattning 6–12 månader efter avslagsbeslutet. Enligt Riksrevisionen fattas tre fjärdedelar av avslagsbesluten på ansökan om deltidssjukskrivning och många fortsätter efter avslaget att arbeta i samma utsträckning som vid tiden för avslagsbeslutet. Riksrevisionen uppger att många också återvänder till en ny sjukskrivningsperiod inom 9–15 månader.

I rapporten Uppföljning av personer som nekats sjukpenning (FK 2020/000190) analyserar Försäkringskassan sysselsättningen och försörjningen bland personer i åldern 24–64 år som nekats sjukpenning i samband med bedömningen av arbetsförmågan mot normalt förekommande arbete mellan dag 180 och 365. År 2019 gällde detta ca 14 900 personer (68 procent kvinnor och 32 procent män). I propositionen anges att resultaten tydligt visar

att den omställning som krävs för personer som har fått avslag i många fall inte leder till en hållbar återgång i arbete. Exempelvis har andelen som försörjt sig genom arbete i hög grad varje månad efter sjukskrivningen minskat från 63 procent (månad 3) till 57 procent (månad 12). Att personerna försörjer sig genom arbete i hög grad betyder inte att de arbetar heltid. Inkomstgränsen för att anses försörja sig genom arbete i hög grad har i studien varit 120 000 kronor per år. Resultaten visar också att ca 30 procent av personerna i undersökningen hade beviljats sjukpenning igen någon gång under året efter sjukskrivningen. Bland de personer som var 62 år eller äldre var det ca 30 procent som hade tagit ut sin ålderspension. En stor del av de avslag som ingick i Försäkringskassans undersökning gällde personer med psykiatriska diagnoser. I propositionen anges att detta sannolikt beror på att de nuvarande reglerna om särskilda skäl i praktiken gör det svårt att skjuta upp bedömningen av arbetsförmågan mot normalt förekommande arbete, trots att det kan finnas goda möjligheter för den försäkrade att återgå i arbete senast dag 365.

Regeringen anser att de senaste årens utveckling med en kraftigt ökad andel avslag inom sjukförsäkringen är bekymmersam. Syftet med försäkringen är att ersätta för inkomstbortfall vid sjukdom och ge stöd för återgång i arbete. Det är otillfredsställande att regelverket inte tycks bidra till att försäkrade får fullfölja rehabiliteringsåtgärder eller andra åtgärder för att återgå i arbete hos sin arbetsgivare på ett hållbart sätt. Särskilda skäl för att skjuta upp bedömningen av arbetsförmågan mot ett normalt förekommande arbete är således enligt regeringen inte ett tillräckligt undantag för att säkerställa en reell möjlighet för sjukskrivna att i första hand återgå i arbete hos den egna arbetsgivaren. Regeringen anger dessutom att undantaget är svårare att tillämpa vid vissa typer av diagnoser, vilket kan medföra att sjukskrivna i dessa diagnoser får alltför kort tid på sig för rehabilitering tillbaka till ordinarie arbete. Detta problem har förstärkts ytterligare under spridningen av sjukdomen covid-19. Undantaget tycks vidare svårt att tillämpa trots att det pågår en process med planerade eller pågående åtgärder för återgång i arbete. Nuvarande undantag kan således leda till en för både arbetsgivare och arbetstagare oönskad omställning, trots att det finns en prognos för återgång i det ordinarie arbetet.

Regeringen föreslår därför ändringar i socialförsäkringsbalken för att göra sjukförsäkringen mer flexibel. Vid bedömningen mot normalt förekommande arbete ska undantaget vid särskilda skäl utvidgas i förhållande till dagens regler. Bedömningen bör i stället kunna skjutas upp om övervägande skäl talar för en återgång i arbete hos arbetsgivaren före den tidpunkt den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga i 365 dagar. Det bör liksom i dagens regelverk krävas att den försäkrade senast dag 365 kan återgå i samma omfattning som före sjukskrivningen för att det ska vara möjligt att efter dag 180 skjuta upp bedömningen av arbetsförmågan mot normalt förekommande arbete. Undantaget för om det i annat fall kan anses oskäligt kvarstår oförändrat. Regeringen pekar på att det inte finns något hinder mot att övervägande skäl kan tala för återgång i arbete även när den försäkrade har en diffus diagnos i meningen symtomdiagnos, eller lider av flera sjukdomstillstånd samtidigt, s.k. samsjuklighet. Ingen

diagnos bör således undantas vid prövning om övervägande skäl finns för att skjuta upp bedömningen mot normalt förekommande arbete. Spridningen av covid-19 har tydliggjort att det finns sjukdomar där kunskaperna om t.ex. förlopp och diagnos är begränsade inom forskning och hälso- och sjukvård. Övervägande skäl innebär att det är tillräckligt att mer talar för återgång i arbete hos arbetsgivaren än emot för att bedömningen mot normalt förekommande arbete ska kunna skjutas upp. Bedömningen av om det finns övervägande skäl för återgång i arbete ska göras fortlöpande (dag för dag) fr.o.m. dag 181 i sjukperioden. Det innebär att en tidigare bedömning kan komma att ändras, om omständigheterna i ärendet ändras.

I propositionen anges några exempel på när övervägande skäl talar för återgång i arbete hos arbetsgivaren senast dag 365 i samma omfattning som före sjukskrivningen.

- En läkare har i ett läkarintyg gjort bedömningen att den försäkrade kan förväntas återgå i arbete hos arbetsgivaren senast dag 365 i sjukperioden.
- Den försäkrade medverkar enligt en plan som har upprättats tillsammans med hans eller hennes arbetsgivare. Målet enligt planen är återgång i arbete hos arbetsgivaren i samma omfattning som före sjukperioden senast dag 365. Planen kan också ha tagits fram i samarbete med företagshälsovård eller annan anordnare med likvärdig kompetens eller av hälso- och sjukvården. En sådan plan kan avse såväl arbetsplatsinriktade åtgärder som medicinska åtgärder.
- Det pågår en upptrappning av arbetstiden med målet att den försäkrade ska återgå i arbete hos arbetsgivaren i samma omfattning som före sjukperioden senast dag 365.

Lagförslagen grundar sig på förslag från Utredningen om en trygg sjukförsäkring med människan i centrum (dir. 2018:26) i delbetänkandet En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering (SOU 2020:6). Regeringens förslag är emellertid utformade på ett annat lagtekniskt sätt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 mars 2021. De nya bestämmelserna ska tillämpas även på sjukperioder som har påbörjats före ikraftträdandet. Bestämmelserna ska dock tillämpas första gången vid prövning av rätt till ersättning för dagar fr.o.m. ikraftträdandet.

Regeringen föreslår vidare att utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning och anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. ökas med 250 000 000 kronor, eftersom den föreslagna regleringen bedöms öka kostnaderna för sjukpenning. Från och med 2022 beräknas utgifterna öka med 300 000 000 kronor.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3856 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkas avslag på propositionen (yrkande 1). Motionärerna anför bl.a. följande. Sam-

hällets utgifter för sjukfrånvaron är höga och i spåren av covid-19 har sjukfrånvaron dessutom ökat markant. Det är viktigt för tilliten till sjukförsäkringen att den är långsiktigt stabil. Till följd av pandemin finns dock ett behov av att tillfälligt ändra reglerna för bedömning av arbetsförmåga. Mycket talar också för att det är ledning och styrning som brister snarare än brister i regelverket eller dess tillämpning. Regeringens förslag innebär betydande risker för en återgång till de höga sjuktal Sverige hade under början av 2000-talet. I yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma med förslag på förändrad prövning vid dag 180 i sjukförsäkringen för dem som drabbats av långtids-covid. Motionärerna anser att regelverket tillfälligt bör anpassas till den extraordinära situation som Sverige befinner sig i just nu till följd av covid-19. Mot bakgrund av ett svagt kunskapsläge om sjukdomsförloppet och att det saknas ett försäkringsmedicinskt beslutsstöd bör regeringen införa en tillfällig undantagsbestämmelse. Enligt motionärerna bör personer som är eller har varit smittade av covid-19, och vars återgång till arbete därmed försenas, kunna undantas från att prövas mot ordinarie arbetsgivare även efter dag 180.

Julia Kronlid m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2020/21:3847 yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen bör utvärdera bedömningen av arbetsförmågan efter dag 365. Kravet på att återgång i arbete bör kunna ske i samma omfattning som före sjukskrivningen riskerar att avbryta viktig rehabilitering och återhämtning. Om personen vid dag 180 är inne i en rehabiliteringsprocess och övervägande skäl talar för att personen på sikt, dvs. efter dag 365, kan återgå i arbete i samma omfattning som tidigare ska undantag kunna göras från att prövas mot normalt förekommande arbete. Undantag ska således i dessa fall kunna ske även om personen i fråga bedöms kunna återgå till sin arbetsgivare senast dag 365 endast på deltid, dvs. i lägre omfattning än före sjukperioden. I yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör utvärdera möjligheten att långsiktigt helt och hållet frångå bedömning av arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete i dag 180 och alltid begränsa det till angivet arbete inom personens kompetensområde.

I kommittémotion 2020/21:3854 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att utvärdera rehabiliteringsprocessen för att säkerställa att den inte försenas. Motionärerna anser att den nya bestämmelsen om övervägande skäl inte får innebära att rehabiliteringsprocessen försenas. Det är enligt motionärerna viktigt att regeringen fortsatt är tydlig med att en så tidig rehabiliteringsstart som möjligt fortfarande gäller. Detta måste regelbundet följas upp av såväl regeringen som Försäkringskassan och andra ansvariga myndigheter. I yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör utvärdera om den nya lagen är tillräckligt flexibel när det gäller personer som lider av covid-19. Motionärerna anför att sjukdomen är ny och att experterna inte vet tillräckligt om vare sig viruset eller återhämtningen för att kunna ge en prognos kring återgång till arbete.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis instämmer socialförsäkringsutskottet i det som regeringen lyfter fram om den viktiga roll som sjukförsäkringen har i den svenska välfärdsmo-dellen. Sjukförsäkringens syfte är att ge ersättning för inkomstbortfall vid sjukdom och stöd till individen för återgång i arbete. Socialförsäkringsutskot-tet anser i likhet med regeringen att det är en rimlig ordning att den som inte kan återgå i arbete hos den egna arbetsgivaren men som har arbetsförmåga i andra arbeten efter en tid förväntas ställa om till ett sådant arbete i stället för att kvarstå i sjukförsäkringen. Det är dock viktigt att kravet på omställning inte kommer för tidigt i sjukfallet.

Socialförsäkringsutskottet delar regeringens bedömning att dagens regel- verk medfört vissa nackdelar och att tillämpningen av undantaget ”särskilda skäl” kan bidra till att hämma Försäkringskassan att initiera rehabiliteringsåtgärder för återgång i arbetet. Vidare finns svårigheter att tillämpa det nu gäl- lande undantaget vid symtomdiagnoser, t.ex. psykiatriska diagnoser. Proble- matiken har ytterligare förstärkts av spridningen av covid-19. Utskottet anser därför i likhet med regeringen att möjligheten att göra undantag från pröv- ningen mot normalt förekommande arbete ska göras mer flexibel. En prövning mot normalt förekommande arbete vid dag 180 ska kunna anstå om övervä- gande skäl talar för en återgång i arbete hos arbetsgivaren före dag 365 i samma omfattning som före sjukskrivningen. Det ska således vara tillräckligt att mer talar för återgång i arbete hos arbetsgivaren än emot för att bedöm- ningen mot normalt förekommande arbete ska kunna skjutas upp. Utskottet vill även understryka att en viktig princip i sjukförsäkringen är att arbetsför- måga, när sådan finns, tas tillvara på en bredare arbetsmarknad när arbete hos ordinarie arbetsgivare inte är möjligt i samma omfattning som tidigare.

När det gäller farhågor om att rehabiliteringsåtgärder försenas och att fler kommer att bedömas mot ordinarie arbete, trots att det inte finns medicinska hinder att ställa om till annat arbete, anser utskottet i likhet med regeringen att det för en långsiktigt hållbar återgång i arbete många gånger måste vara att föredra att den försäkrade går tillbaka till en arbetsgivare som har ett anpass- nings- och rehabiliteringsansvar jämfört med att, med kvarstående besvär, söka arbeten på den öppna arbetsmarknaden. Det är motiverat med något längre sjukskrivningstider i de fall detta möjliggörs.

Vad gäller svårigheten att tillämpa särskilda skäl finns den inte endast i fall med långvariga symtom efter covid-19 utan även i andra symtomdiagnoser och bl.a. psykiatriska diagnoser. Som regeringen anför bör det inte finnas något hinder mot att övervägande skäl kan tala för återgång i arbete även när den försäkrade har en diffus diagnos i meningen symtomdiagnos eller lider av flera sjukdomstillstånd samtidigt, s.k. samsjuklighet. I propositionen anges således att ingen diagnos bör undantas vid prövning om övervägande skäl finns för att skjuta upp bedömningen mot normalt förekommande arbete.

Utskottet noterar i detta sammanhang att riksdagen nyligen i samband med behandlingen av regeringens skrivelse 2020/21:31 Riksrevisionens rapport Vägen till arbete efter nekad sjukpenning har gjort ett tillkännagivande om att

regeringen snarast bör ta ett helhetsgrepp för att underlätta återgång i arbete för den som nekats sjukpenning (bet. 2020/21:SfU10, rskr. 2020/21:111).

Socialförsäkringsutskottet anser mot bakgrund av det anförda att lagförslagen bör tillstyrkas och att yrkanden om att regeringen bör återkomma med förslag på ett tillfälligt undantag från prövningen vid dag 180 för dem som drabbats av långtidscovid, att regeringen bör utvärdera en möjlighet till återgång på deltid och att bedömningen av arbetsförmåga vid dag 180 ska begränsas till angivet arbete inom personens kompetensområde bör avstyrkas. Vidare anser utskottet att det saknas skäl för riksdagen att göra tillkännagivanden om att regeringen ska utvärdera rehabiliteringsprocessen för att säkerställa, dels att den inte försenas, dels att den är tillräckligt flexibel för personer som lider av covid-19.

I propositionen föreslås att anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering ökas med 250 000 000 kronor med anledning av förslaget om nya bestämmelser för bedömningen av arbetsförmågan i ärenden om sjukpenning.

Ändringarna i socialförsäkringsbalken föreslås träda i kraft den 15 mars 2021. De nya bestämmelserna ska tillämpas även på sjukperioder som har påbörjats före ikraftträdandet. Bestämmelserna tillämpas dock första gången vid prövning av rätt till ersättning för dagar fr.o.m. ikraftträdandet.

Med det anförda anser socialförsäkringsutskottet att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och avstyrka motionerna 2020/21:3856 (M) yrkandena 1 och 2, 2020/21:3847 (SD) yrkandena 1 och 2 samt 2020/21:3854 (KD) yrkandena 1 och 2.

Det kan noteras att regeringen i proposition 2020/21:83 föreslår att anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. ökas med 100 000 000 kronor för att tillfälligt kunna upphöra med att pröva den försäkrades arbetsförmåga mot ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete eller mot ett annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne efter dag 180 i rehabiliteringskedjan. Undantaget avses gälla retroaktivt och avse tid fr.o.m. den 21 december 2020 t.o.m. den 14 mars 2021.

Stockholm den 9 februari 2021

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Rikard Larsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Rikard Larsson (S), Maria Malmer Stenergard (M), Carina Ohlsson (S), Katarina Brännström (M), Linda Lindberg (SD), Teresa Carvalho (S), Martina Johansson (C), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Emilia Töyrä (S), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Bengt Eliasson (L), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Mats Berglund (MP), Arin Karapet (M), Jennie Åfeldt (SD) och Christina Høj Larsen (V).

Avvikande meningar

1. Extra ändringsbudget för 2021 - Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen (M)

Maria Malmer Stenergard (M), Katarina Brännström (M), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Arin Karapet (M) anför:

Regeringen föreslår permanenta förändringar i sjukförsäkringen. Förändringen av 180-dagarsprövningen innebär en försvagning av försäkringstillämpningen. Det är olämpligt och riskabelt i ett läge med en pågående pandemi. Det finns en risk att den försäkrade, arbetsgivaren och hälso- och sjukvården kommer att uppfatta de nya undantagen som att de har längre tid på sig i rehabiliteringsarbetet och att syftet med lagen om arbetsgivarens plan för återgång i arbete därmed motverkas. Det finns också en risk att fler bedöms mot ordinarie arbete, trots att det inte finns medicinska hinder att ställa om till annat arbete. Arbetslinjen och principen om att sjukförsäkringen måste vara inriktad på att återgång till arbete ska ske så fort som möjligt måste värnas.

Samhällets utgifter för sjukfrånvaron är höga och i spåren av covid-19 har sjukfrånvaron ökat markant. Det kan konstateras att mycket talar för att detta till stor del beror på bristande ledning och styrning av myndigheterna. Det är viktigt att de åtgärder som införs under pandemin är tillfälliga och kan upphöra när pandemin är över, då det är nödvändigt att komma tillbaka till en ekonomi i balans. Kunskapsläget vad gäller sjukdomsförloppet för långtidssjuka i covid-19 är emellertid svagt och det saknas ett försäkringsmedicinskt beslutsstöd för bedömning av arbetsförmågan. Detta försvårar möjligheten till rehabilitering och återgång i arbete, vilket motiverar att dessa personer även efter dag 180 ska kunna prövas mot sin arbetsgivare. I stället för permanenta avsteg från rehabiliteringskedjan bör regeringen således införa en tillfällig undantagsbestämmelse, som möjliggör för personer som är eller har varit smittade av covid-19 och vars återgång till arbete därmed försenats, att prövas mot ordinarie arbetsgivare även efter dag 180.

Finansutskottet bör avstyrka regeringens lagförslag och tillstyrka motion 2020/21:3856 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

2. Extra ändringsbudget för 2021 - Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen (SD)

Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD) anför:

Regeringens förslag om att utöka undantagen från prövningen mot normalt förekommande arbete vid 180 dagar är ett steg i rätt riktning. Det är orimligt att personer som är mitt i en rehabiliteringsprocess ska riskera att utförsäkras. Det måste vara att föredra att den försäkrade går tillbaka till en arbetsgivare

som har ett anpassnings- och rehabiliteringsansvar jämfört med att med kvarstående besvär söka arbeten på den öppna arbetsmarknaden. Kravet på att återgång i arbete bör kunna ske i samma omfattning som före sjukskrivningen riskerar dock att avbryta viktig rehabilitering och återhämtning. Om personen vid dag 180 är inne i en rehabiliteringsprocess och övervägande skäl talar för att personen på sikt, dvs. efter dag 365, kan återgå i arbete i samma omfattning som tidigare ska undantag kunna göras från att prövas mot normalt förekommande arbete. Undantag ska således i dessa fall kunna ske även om personen i fråga bedöms kunna återgå till sin arbetsgivare senast dag 365 endast på deltid, dvs. i lägre omfattning än före sjukperioden.

För att den sjukskrivne ska få en större chans att rehabiliteras och återgå till det arbete som hon eller han har utbildats till bör bedömningen vid dag 180 alltid kunna begränsas till yrken och faktiska jobb inom det egna kompetensområdet. Regeringen bör utvärdera möjligheten att långsiktigt helt och hållet frångå bedömning av arbetsförmåga mot normalt förekommande arbete i dag 180 till att i stället avse angivet arbete inom personens kompetensområde.

Finansutskottet bör tillstyrka motion 2020/21:3847 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

3. Extra ändringsbudget för 2021 - Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen (KD)

Hans Eklind (KD) anför:

Regeringens förslag om att prövningen mot normalt förekommande arbete efter dag 180 i rehabiliteringskedjan ska skjutas upp vid övervägande skäl får inte innebära att rehabiliteringsprocessen försenas. Det är viktigt att regeringen fortsatt är tydlig med att en så tidig rehabiliteringsstart som möjligt fortfarande gäller. Detta måste regelbundet följas upp av såväl regeringen som Försäkringskassan och andra ansvariga myndigheter.

Mot bakgrund av att sjukdomen covid-19 är ny och att experterna inte vet tillräckligt om vare sig viruset eller om återhämtningen för att kunna ge en prognos kring återgång till arbete bör riksdagen ge regeringen tillkänna att regeringen bör utvärdera om den nya lagen är tillräckligt flexibel när det gäller personer som lider av covid-19.

Finansutskottet bör tillstyrka motion 2020/21:3854 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2.

Särskilt yttrande

Extra ändringsbudget för 2021 - Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen (V)

Christina Høj Larsen (V) anför:

Rätten att väcka följdmotioner med anledning av en extra ändringsbudget är begränsad. Möjlighet att lämna förslag som leder till kostnadsökningar finns inte. Jag vill därför i detta särskilda yttrande anföra följande.

Vänsterpartiet är positivt till den förändring regeringen föreslår och delar i stort uppfattningen som framgår i utskottets yttrande. Som utskottet anger är en särslagstiftning baserad på typ av diagnos inte önskvärd eller ens möjlig. Om inte även bedömningen vid dag 365 ändras kan det emellertid, under rådande pandemi, medföra svåra konsekvenser för alla långtidssjuka oavsett diagnos, inte endast långtidssjuka i covid-19. På grund av en stor oro inför de akuta problemen i tillämpningen av sjukförsäkringen måste således bristen på förslag om förändrad bedömning vid dag 365 påtalas. Färdiga utredningsförslag har funnits sedan i våras.

Vi står således bakom propositionen, men anser att regeringen snarast bör återkomma med ytterligare förslag i enlighet med det anförda.